

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Slavomíra Nováka a soudkyň JUDr. Hany Pipkové a JUDr. Marcely Rouskové v právní věci žalobkyně: **Česká provincie školských sester de Notre Dame**, se sídlem Hornokrčská 3, Praha 4, zastoupena Ing. Miroslavem Michálkem, daňovým poradcem se sídlem nám. Barikád 3, Praha 3, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, Masarykova 31, Brno, o žalobě proti rozhodnutí Finančního ředitelství pro hlavní město Prahu ze dne 18. 3. 2009, č.j. 4027/09-1500-106358,

t a k t o :

I. Rozhodnutí Finančního ředitelství pro hlavní město Prahu ze dne 18. 3. 2009, č.j. 4027/09-1500-106358, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.

II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení v částce 6800,- Kč, a to do třiceti dnů od právní moci rozsudku k rukám Ing. Miroslava Michálka, daňového poradce.

O d ů v o d n ě n í

Žalobkyně se podanou žalobou domáhala zrušení rozhodnutí Finančního ředitelství pro hlavní město Prahu, kterým bylo zamítnuto odvolání proti rozhodnutí Finančního úřadu pro Prahu 4 ze dne 24. 7. 2008, č.j. 271752/08/004515/8876, jímž jí byla uložena pokuta za porušení zákona č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti a o změně zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů. V odůvodnění napadeného rozhodnutí finanční ředitelství uvedlo, že dne 1. 1. 2005 mezi žalobkyní na straně věřitele a společností Karmelitánské nakladatelství s.r.o. na straně dlužníka uzavřena smlouva o poskytnutí půjčky dle ust. § 657 a násl. zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpis, na jejímž základě poskytla

žalobkyně dlužníkovi peněžitou půjčku v celkové výši 700.000,— Kč. Jak vyplývá ze spisového materiálu, uvedená částka byla do pokladny dlužníka přijata dne 1. 1. 2005. Uvedeným jednáním došlo k pomšení zákona o omezení plateb v hotovosti, neboť byl v daném případě překročen zákonem stanovený limit pro hotovostní platby. Dne 24. 7. 2008 správce daně uložil žalobkyni pokutu ve výši 10.000,— Kč. Dále finanční ředitelství uvedlo, že zákon o omezení plateb v hotovosti určuje, kdy jsou fyzické a právnické osoby povinny provést platbu bezhotovostně, a současně upravuje kontrolu dodržování této povinnosti. Podle tohoto právního předpisu je poskytovatel platby, jejíž výše překračuje částku 15.000 EUR, povinen provést platbu bezhotovostně, což neplatí, jde-li o platbu, která musí být podle zvláštního předpisu provedena v hotovosti. provedení platby. Do tohoto limitu se započítávají všechny platby v české i cizí měně, provedené týmě poskytovatelem platby témuž příjemci platby v průběhu jednoho kalendářního dne. Finanční ředitelství souhlasilo se žalobkyní v tom, že smlouva o půjčce uzavřená dle ust. § 657 a násl. občanského zákoníku je reálným kontraktem, tj. že ke vzniku závazku nepostačuje samotné uzavření smlouvy, nýbrž je třeba, aby nastala další právní skutečnost, tedy v daném případě předání předmětu půjčky dlužníkovi. Tímto okamžikem vzniká dlužníkovi závazek vrátit věřiteli to, co mu bylo půjčeno, a tomu odpovídající právo věřitele požadovat vrácení půjčky. Smlouva o půjčce se tak liší od smlouvy o úvěru uzavřené dle § 497 a násl. obchodního zákoníku, která je svou povahou smlouvou konsensuální. Přes výše uvedené však finanční ředitelství konstatovalo, že účel zákona o omezení plateb v hotovosti je vyjádřen povinností provést platbu bezhotovostní formou. Jelikož poskytnutí či přijetí nadlimitní finanční částky formou půjčky nezakládá žádný důvod pro právní režim dle zvláštního právního předpisu, je nutno tento případ pod působnost zákona o omezení plateb v hotovosti zahrnout. Pro úplnost lze uvést, že na takovou platbu se nevztahuje ani žádná výjimka dle ust. § 3 odst. 2 zákona o omezení plateb v hotovosti. Zákonodárce přijetím uvedeného zákona především sledoval problematiku praní špinavých peněz a rovněž zamezení financování terorismu. Proto nelze rozhodně připustit obcházení zákona o omezení plateb v hotovosti uzavřením smlouvy o půjčce. Při uzavření smlouvy o půjčce dochází ke vzniku právního vztahu věřitel - dlužník a již od samého počátku má výrazně závazkový charakter. Přes nejednoznačnost vzniku závazku na straně věřitele v případě uzavření smlouvy o půjčce zastává finanční ředitelství názor, že účel i koncepce právní úpravy svědčí pro správnost jeho výše uvedených závěrů. Vzhledem k tomu, že žalobkyně dne 1. 1. 2005 provedla v hotovosti platbu ve výši 700.000,— Kč, čímž došlo k porušení zákona o omezení plateb v hotovosti, neboť byl v daném případě překročen zákonem stanovený limit 15.000 EUR. Správce daně tudíž byl jalco kontrolní orgán povinen pokutu uložit. S ohledem na všechny okolnosti případu byla uložena nejnižší možná sankce, tj. 10.000,— Kč.

Proti tomuto rozhodnutí směřovala žaloba, v níž žalobkyně nepopřela provedení předmětné platby v hotovosti, ovšem namítla, že mezi ní a finančním ředitelstvím je rozpor ohledně právního hodnocení této skutečnosti. Zákon mohl být žalobcem porušen jen za současného splnění tří zákonných podmínek: 1) muselo by jít o platbu v hotovosti, 2) ta by musela být vyšší než ekvivalent 15.000 EUR a 3) platbou by musel být hrazen v okamžiku platby iž existující závazek žalobce. Z žalovaného rozhodnutí o odvolání vyplývá, že i odvolací orgán se ztotožňuje s právním názorem žalobkyně, tedy že smlouva o půjčce uzavřená dle ust. § 657 a násl. občanského zákoníku je reálným kontraktem, tj. že ke vzniku závazku nepostačuje samotné uzavření smlouvy, nýbrž je třeba, aby nastala další právní skutečnost, v daném případě předání předmětu půjčky

dlužníkovi. Jestliže tedy v okamžiku předání předmětu půjčky - tedy předání peněz v hotovosti věřitelem příjemci půjčky - i v souladu s právním názorem finančního ředitelství neuhrazovala žalobkyně svůj závazek, nemohla být ani poskytovatelem platby ve smyslu zákona, neboť zákon 254/2004 Sb. definuje v § 2, odst. 1, písm. b) poskytovatele platby tak, že pro účely zákona se rozumí poskytovatelem platby ten, kdo platbou uhrazuje závazek. Finanční ředitelství, přestože nepřímou souhlasí s právním názorem žalobce, že poskytovatel půjčky není poskytovatelem platby definovaným v zákoně, neboť neuhrazuje platbou svůj závazek, následně dochází k nesprávnému právnímu závěru, že je možné a nutné poskytovatele půjčky potrestat, neboť dle jeho právního názoru „je nutno tento případ pod působnost zákona omezení plateb v hotovosti zahrnout.“ Tento právní názor považuje žalobce nejen za nesprávný, ale pro nedostatek důvodů též za nepřezkoumatelný a zmatečný. Z odůvodnění žalovaného rozhodnutí nelze seznat, proč byla žalobkyně pokutována pro porušení zákona, když pokutován může být pouze poskytovatel platby, kterým však žalobce ve smyslu zákona o omezení plateb v hotovosti není ani podle právního názoru žalovaného. Pokuta tedy byla v rozporu se zákonem uložena žalobkyni jako osobě neuvedené v § 6 zákona o omezení plateb v hotovosti, neboť žalobkyně nebyla ani poskytovatelem platby ani příjemcem hotovostní platby. Finanční ředitelství v rozporu s ustálenou judikaturou neuplatnilo při rozhodování ani zásadu „in dubio mitius“, přestože pochybnosti a nejistota žalovaného jsou zřetelně vyjádřeny i v žalovaném rozhodnutí samém - „Přes nejednoznačnost vzniku závazku na straně věřitele v případě uzavření smlouvy o půjčce“. Měl-li tedy odvolací orgán takto zřetelně vyjádřenou pochybnost, tj. že nelze postavit najisto, zda je žalobkyně v dikci zákona poskytovatelem platby, byl žalovaný povinen na základě této zřejmé pochybnosti odvolání žalobkyně vyhovět.

Dále žalobkyně namítla, že i kdyby byla v dikci zákona poskytovatelem platby, nemůže uložení pokuty obstát, protože rozhodnutí o odvolání neobsahuje žádné zdůvodnění, čím bylo dle žalovaného poskytnutí půjčky v hotovosti společensky nebezpečné z hlediska problematiky praní špinavých peněz nebo dokonce jak poskytnutí půjčky ohrozilo zamezení financování terorismu. Zde žalobkyně poukázala na závěry, vyjádřené v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31.10.2008, čj. 7 Afs 27/2008-46, tedy že při hodnocení odpovědnosti za správní delikt je nutno zkoumat konkrétní společenskou nebezpečnost posuzovaného jednání, tedy porušení či ohrožení zájmů společnosti. V projednávané věci však ani rozhodnutí o odvolání ani prvostupňové rozhodnutí o uložení pokuty neobsahují žádnou přezkoumatelnou úvahu správních orgánů o tom, v čem je spatřována v našem konkrétním případě ona společenská nebezpečnost poskytnutí půjčky v hotovosti a jak je hodnocen stupeň či intenzita této společenské nebezpečnosti, nelze tedy ani přezkoumat, na základě jakých správních úvah došel žalovaný k závěru, že byla naplněna materiální stránka daného správního deliktu. Z uvedených důvodů žalobkyně navrhla, aby soud zrušil jak napadené rozhodnutí Finančního ředitelství pro hlavní město Prahu, tak i rozhodnutí správního orgánu I. stupně.

Finanční ředitelství pro hlavní město Prahu ve vyjádření k žalobě setrvalo na své interpretaci ustanovení zákona č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti a o změně zákona č. 337/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, s tím, že účel i koncepce právní úpravy svědčí pro správnost jeho závěrů. Navrhlo, aby soud žalobu zamítl.

Městský soud v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí a dospěl k závěru, že žaloba byla podána důvodně.

Především soud konstatoval, že ve věci není sporu o skutkových okolnostech, tedy že žalobkyně uzavřela dne 1. 1. 2005 se společností Karmelitánské nakladatelství s.r.o. smlouvu o půjčce podle ust. § 657 a násl. občanského zákoníku a že téhož dne poskytla dlužníkovi na základě této smlouvy částku 700 000,- Kč, kterou mu vyplatila v hotovosti.

Předmětem sporu je tedy pouze interpretace ustanovení zákona o omezení plateb v hotovosti a jejich aplikace na tuto transakci.

Při posuzování věci Městský soud v Praze vzal v úvahu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 2. 2011, 1 Afs 91/2010 – 45, jímž bylo rozhodnuto ve věci téže povahy, tedy v záležitosti hotovostního vyplacení peněz věřitelem dlužníkovi z titulu poskytované půjčky.

Nejvyšší správní soud vycházel z dosavadní judikatury i doktríny, podle nichž je smlouva o půjčce reálným kontraktem; k jejímu vzniku tak dojde teprve předáním předmětu půjčky dlužníkovi. Jelikož smlouva o půjčce je závazkovým právním vztahem jednostranným, povinností věřitele není přenechat předmět půjčky dlužníkovi. Ze smlouvy o půjčce vzniká povinnost pouze dlužníkovi, a to povinnost po uplynutí sjednané doby, resp. na požádání, předmět půjčky věřiteli vrátit.

Dále pak Nejvyšší správní soud uvedl, že:

„Je-li účelem zákona o omezení plateb v hotovosti omezit daňové úniky a působit proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, je s podivem, že zákonodárce nepodrobil režimu zákona o omezení plateb v hotovosti všechny peněžní transakce, jež jsou činěny v hotovosti v částce převyšující určitý zákonem stanovený limit. Peněžní transakce, na něž se zákon č. 254/2004 Sb. vztahuje, však byly v § 2 zákona limitovány toliko na platby, jimiž je uhrazován závazek. Nejvyšší správní soud vycházel ve svých úvahách ze stanoviska doktríny, podle níž výklad práva *„je objektivní interpretací v tom smyslu, že rozhodující je to, co je skutečně vyjádřeno v právních textech, nikoli v subjektivní představě jejich autorů.“* (srov. Weinberger, O. Norma a instituce (Úvod do teorie práva). Přeložil Pavel Hungr. Brno: Masarykova univerzita, 1995. s. 163). Není rovněž *„rozhodné, co zákonodárce chtěl vyjádřit, ale to, co vyjádřil, tj. to, co lze ze slov zákona vyčíst.“* (srov. Knapp, V. Teorie práva. Praha: C. H. Beck, 1995. s. 171). Zdejší soud zohlednil rovněž judikaturu Ústavního soudu, podle níž existují-li v právu veřejném dva možné způsoby interpretace právního předpisu, je nutné respektovat zásadu *in dubio mitius*, tj. v pochybnostech postupovat mírněji. Proto *„za situace, kdy právo umožňuje dvojí výklad, nelze při řešení případu pominout, že na poli veřejného práva mohou státní orgány činit pouze to, co jim zákon výslovně umožňuje (na rozdíl od občanů, kteří mohou činit vše, co není zákonem zakázáno - čl. 2 odst. 3 a 4 Ústavy). Z této maximy pak plyne, že (...) jsou orgány veřejné moci povinny podle čl. 4 odst. 4 Listiny šetřit podstatu a smysl základních práv a svobod. Jinak řečeno, v případě pochybností jsou povinny postupovat mírněji (in dubio mitius).“* [srov. nálezný sp. zn. IV. ÚS 666/02 ze dne 15. 12. 2003 (N 145/31 SbNU 291), dostupný na <http://nalus.usoud.cz/>]. Z tohoto důvodu nebylo možné dovodit extenzivní výklad pojmu závazek v ekonomickém slova smyslu, případně interpretovat ustanovení § 2 odst. 1 písm. b) zákona teleologicky s odkazem na zamýšlený cíl zákonodárce. Pokud se tedy zákonodárce rozhodl v právním předpisu regulovat pouze určitý okruh plateb v hotovosti (při nichž poskytovatel platby hradí závazek), nemohou

orgány aplikující právo ustanovení citovaného zákona vykládat širěji a podrobit režimu sankcí ukládaných tímto zákonem jakékoliv nadlimitní platby v hotovosti. Taková interpretace *ultra vires* by byla v rozporu s ústavním právem jedinců garantovaným v čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle něhož lze státní moc uplatňovat jen v případech a mezích stanovených zákonem.“

Městský soud v Praze konstatoval, že tyto právní názory a závěry Nejvyššího správního soudu je nutno v plném rozsahu vztáhnout i na věc právě projednávanou, neboť se týkají totožného problému. I ve věci nyní rozhodované tedy žalobkyně provedla svou platbu ve výši 700 000,- Kč v hotovosti, aniž by se však jednalo o úhradu závazku, neboť žádný takový závazek žalobkyně vůči příjemci platby neměla. Provedenou platbu tedy nelze podřadit pod ust. § 2 odst. 1 písm. b) zákona o omezení plateb v hotovosti, a žalobkyně proto nebyla poskytovatelem platby podle tohoto ustanovení. Předmětná platba tedy omezením podle citovaného zákona nepodléhala a žalobkyně její realizací tento zákon neporušila. Uložení sankce proto nemělo zákonný podklad.

Městský soud v Praze proto žalobou napadené rozhodnutí podle ust. § 78 odst. 1 soudního řádu správního zrušil a věc vrátil podle ust. § 78 odst. 4 soudního řádu správního žalovanému k dalšímu řízení.

Soud rozhodl ve věci bez nařízení jednání, neboť účastníci s takovým postupem vyjádřili souhlas.

Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ust. § 60 odst. 1 soudního řádu správního, když žalobkyně měla ve věci úspěch a její náklady řízení sestávají jednak ze zaplaceného soudního poplatku z podané žaloby ve výši 2000,- Kč a jednak z odměny daňovému poradci za dva úkony právní služby po 2100,- Kč, a ze související náhrady hotových výdajů po 300,- Kč podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), v platném znění. Náhradu v celkové výši 6800,- Kč je žalovaný povinen zaplatit žalobci do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce Ing. Miroslava Michálka, daňového poradce.

P o u č e n í:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 29. srpna 2013

JUDr. Slavomír Novák, v.r.
předseda senátu

za správnost vyhotovení:“
Simona Štěpinová